

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурса за заемане на академичната длъжност "Професор"
в научна специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия:
филмово и телевизионно операторство“.

Кандидат: доц. д-р Мартин Венец Димитров

Рецензент: проф. Божидар Стефанов Манов, д.н.

Преди да пристъпя към тази рецензия по същество, искам да отбележа „пред скоби“ едно обстоятелство от предишната, първа хабилитация на настоящия кандидат – тогава гл. ас. д-р Мартин Венец Димитров, в конкурса за заемане на академичната длъжност Доцент през м. март 2014 г.

Бях определен за един от рецензентите, а това означава че съм имал не само възможността, но и отговорността да проследя както неговата професионална практическа работа като оператор, а същевременно академичното му развитие като преподавател, и в отделни случаи – като изследовател. Още тогава се оформи впечатлението, че един млад колега, но с активна професионална работа като филмов оператор и наред с това уверено навлизащ в академичната преподавателска работа, дава сериозна заявка за бъдещето му развитие и в двете области. Разбира се, тези наблюдения бяха подкрепени с конкретни факти и резултати,

които няма да припомням сега. Но си позволявам да цитирам няколко заключителни реда от онази рецензия преди осем години, които мисля са относими и сега към новата хабилитационна процедура или поне припомнят етап от развитието на настоящия кандидат, когато са се формирали и укрепвали неговите професионални качества: „Крайният естетически резултат, винаги и неминуемо, поглъща в себе си (и то в решаваща степен) душата (анимата) на автора, за да оживи, да одухотвори, да обогати и да оцвети екранното изображение с неповторимата му индивидуалност, с личното му отношение към заснеманата докадрова действителност, да ѝ вдъхне онази необяснима магия, която зрителите ще доловят, а всеки от тях ще разчете и на свой ред ще я възприеме със сетивата на личната си индивидуалност. Ето на този толкова важен и съществен, трудно обясним и изплъзващ се, почти ирационален и неуловим нюанс в работата на „човека с киноапарата” (по думите на Вертов) е посветен трудът на кандидата Мартин Димитров.... Точно, убедително и в съразмерен обем е построена основната глава на труда „Филмовият образ – хармония на авторската душевност”, както и обобщенията в заключителната част „Духът на твореца в образа – видение или факт?” Тези страници безспорно убеждават читателя в компетентността на автора, в неговата професионална подготвеност и в общата му художествена ерудиция – все фактори, важни за бъдещата преподавателска работа със студентите по филмово и телевизионно операторство.... Наред с чисто

практическата си работа като оператор, той допълва своя творчески силует и с един подчертано нестандартен, теоретично-есеистичен текст и в допълнителна степен аргументира възможностите си за бъдеща преподавателска и педагогическа работа със студентите по филмово и телевизионно операторство.... Приносите на двата хабилитационни труда, формулирани от кандидата, са разумно съдържани, повече описателни, отколкото констативни, подсказват адекватна самооценка, а не ненужно самоизтъкване. Те съдържат онзи толкова важен в творческата работа верен самоанализ на личните резултати, който винаги е за предпочитане пред иначе често срещаната самовлюбеност.“

Защо си позволявам това обширно цитиране? Ами защото искам да представя развитието на кандидата в настоящия конкурс доц. д-р Мартин Венец Димитров в неговото професионално и академично израстване, което е важно и не може да бъде аргументирано само с думи, без да има зад тях действителни постижения и безспорни факти. А при такава отправна точка (предишното кандидатстване за академичната длъжност доцент) съпоставителните аргументи са по-убедителни и достоверни.

Тогава единственият кандидат в конкурса гл. ас. д-р Мартин Димитров е представил като свои хабилитационни трудове игралната филмова новела „Кратка история“ (2007) и есеистично-теоретичната разработка „Филмовото изображение и Духът на

неговия автор” (размисли и анализи, свързани с работата и душевността на филмовия оператор при създаване на филмово произведение). Т.е. тогава той е заложил на двустранно балансирана хабилитационна процедура, която включва филмово произведение и теоретичен (по-скоро есеистичен) текст като негово допълнение и анализ.

Сега кандидатът за новата и по-висша хабилитационна процедура за заемане на академична длъжност „професор“, доц. д-р Мартин Венец Димитров, мотивирано и като отчита новия етап в собственото си изграждане като професионалист и преподавател, предлага на вниманието на уважаемото научно жури хабилитационния труд - монография „Смисъл и еволюция в творчеството на филмовия оператор“ (2022) в обем 75 стандартни страници. Към приложените документи са добавени и придружаващи пет публикации от сп. „Кино“, от Сборник теоретични текстове на НАТФИЗ и книгата “Репортажът – художествен и информационен фактор във филмовото изкуство“ (Издателско ателие Аб , 2004) която като дисертационен труд със същото заглавие вече е използвана в процедурата за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ през 2003 г.

Т.е. сега той се представя с теоретичен текст (по-скоро есеистичен), също както и хабилитационният текст за доцент „Филмовото изображение и Духът на неговия автор” (теоретични

размисли и анализи, свързани с работата и душевността на филмовия оператор при създаване на филмово произведение), отново с подобна тема и основна водеща линия, формулирана още в заглавието като „Смисъл и еволюция в творчеството на филмовия оператор“. По-нататък в текста се изяснява, че авторът „разглежда мястото и творческата дейност на филмовия оператор в игралното кино не като технически изпълнител, а като на творец със свое вътрешно отношение към изображението; неговата изцяло творческа, а не регистраторска роля в творческия процес, като се определя конкретно творческото му място при създаването на филмовия продукт; и че резултатите, постигнати чрез филмовия образ са в резултат на еволюцията на киното, постигната при цялостното развитие на човечеството, като част от цивилизацията“. И това цитиране е със същата цел: да потвърди трайните интереси на автора именно към „невидимата“ творческа същност на операторската работа, която реално оживява и одухотворява екранното изображение, и го зарежда с нещо много повече от добре изградена визуална композиция. Тъкмо тази водеща теза пронизва целия текст на кандидата. Тя е аргументирана с подходящи примери и разсъждения относно невидимата, но много важна субективна творческа връзка между „човекът зад камерата“ и персонажите пред него, които не само пресъздават сюжетните епизоди от сценария, а зареждат с невидима, но особено съществена психологическа енергия целия екранен разказ.

Като хабилитационни трудове следва да приемем и приложените от кандидата игрални филми, а именно: „Мъж за милиони“ (2006, реж. Любомир Халачев), „Писма от Антарктида“ (2019, реж. Станислав Дончев) и „Сбогом, Джони“ (2021, реж. Константин Буров). Първият е от по-ранен етап, още преди хабилитирането му като Доцент, но заедно с другите два са напълно достатъчни за целите на настоящата хабилитация. Особено подходящ е „Писма от Антарктида“, където има разнообразни като екранна визия епизоди в екстериори (градска среда, сурови фонове и пейзажи от Антарктида), интериори (музей, жилищни пространства) и други. В добавка двуплановият психологически сюжет („втори план“ по Станиславски) предоставя особено интересни творчески задачи при разработването на персонажите и най-вече при изграждане на техните портретни планове. Филмът има и две награди от международни фестивали (Тбилиси, Грузия, 2019; Поградец, Албания, 2019).

Наред с хабилитационните си трудове кандидатът прилага и достатъчно конкретни информационни материали, които илюстрират негови постижения като оператор: шест рецензии, откъси от анализи на заснети от него филми, цитирания и позоваване в текстове на други колеги.

Справката за приносите като необходим документ е приложена в кандидатското портфолио, но е ненужно раздута до 6 (!) страници за теоретичния текст, които са по-скоро описателен преразказ на важни абзаци и моменти от хабилизационния труд. По подобен начин приносите на филмите са твърде обемно поднесени като рецензентски текст. А документът „Справка за приносите“ обичайно и нормално предполага кратко формулиране на основните, безспорно приносни моменти, които обикновено се събират в по-малък обем.

В комплекта документи по процедурата са приложени и другите необходими справки (доказателствени материали, наукометрична карта от НАЦИД, аудиторна заетост, учебни програми и други).

В края на настоящата рецензия си позволявам още един цитат от заключението в онази, спомената вече рецензия отпреди 8 години: „Изборът на кандидата гл. ас. д-р Мартин Димитров за доцент ще е положително решение с оправдан бъдещ ефект относно обучението на студентите и общото укрепване на преподавателския състав в НАТФИЗ с млади кадри, които неминуемо трябва да поемат щафетата и отговорностите на образователния процес.“

Сега мога да повтора с подобни думи и симетрични аргументи, като формулирам моето настоящо мнение по провежданата процедура в същия смисъл: Представените хабилизационни

трудовете и общото впечатление от професионалната практика на кандидата доц. д-р Мартин Венец Димитров, както и неговата академична работа и развитие, потвърждават, че кандидатурата му изпълнява законовите изисквания за заемане на академичната длъжност ПРОФЕСОР.

Поради това гласувам с ДА.

11 май 2022 г.

Проф. д.н. Божидар Манов